

Przeciwdziałanie cyber- przemocy wśród uczniów

scenariusz lekcji dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych

Autor: dr Łukasz Srokowski

Kontakt:

Stowarzyszenie "Miasta w Internecie"

ul. Krakowska 11a

33-100 Tarnów

tel.: +48 14 628 42 10, 688 80 12

fax: +48 14 628 43 11

Artur Krawczyk

tel. +48 502 357 587

e-mail: a.krawczyk@mwi.pl

Więcej informacji na temat projektu:
CYFROWOBEZPIECZNI.pl - Bezpieczna Szkoła Cyfrowa,
na stronie www.cyfrowobezpieczni.pl

Więcej informacji na temat Stowarzyszenia "Miasta w Internecie"
na stronie www.fabrykaprzyszlosci.pl

Projekt jest współfinansowany przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w ramach zadania publicznego "Poprawa kompetencji pracowników szkoły, uczniów i ich rodziców w zakresie bezpiecznego korzystania z cyberprzestrzeni oraz reagowania na zagrożenia"

Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Na tych samych warunkach 3.0 Polska

– Licencja ta pozwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz tak długo jak utwory zależne będą również obejmowane tą samą licencją. <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/pl/>

O projekcie Cyfrowobezpieczni.pl

Projekt „Cyfrowobezpieczni.pl – Bezpieczna Szkoła Cyfrowa”, nazywany dalej Cyfrowobezpieczni.pl jest współfinansowany ze środków budżetu państwa otrzymanych od Ministra Edukacji Narodowej w ramach rządowego programu „Bezpieczna +” mającego na celu wspomaganie organów prowadzących szkoły w zapewnianiu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach w latach 2015-2018.

Projekt ten ma stanowić odpowiedź na problemy związane z coraz silniejszą obecnością technologii cyfrowych w życiu uczniów. Ze względu na bardzo dużą złożoność tego tematu, konieczne było zaplanowanie działań, które będą w systemowy sposób dotykały wszystkich aspektów zetknięcia się świata cyfrowego i polskiej szkoły.

Temat ten ma bowiem co najmniej dwa oblicza. Z jednej strony komputery, smartfony i ciągły dostęp do Internetu prowadzą do pojawiania się wielu zupełnie nowych zagrożeń, na które nie są przygotowane ani dzieci, ani rodzice ani system oświatowy. Z drugiej strony mądre wykorzystywane narzędzi cyfrowych w edukacji może prowadzić do bardzo dobrych efektów: większego zaangażowania uczniów, lepszych wyników edukacyjnych, rozwoju ciekawszego i bardziej aktywizującego środowiska nauki. Obie strony problemu są więc istotne dla szkoły i konieczne jest dobre wyważenie działań, tak aby zabezpieczyć dzieci przed zagrożeniami, a jednocześnie nie zniechęcić ich do korzystania z narzędzi cyfrowych.

Jak wynika z badań socjologów, obecność świata cyfrowego działa jako swoisty „wzmocniacz” dla tego, co dzieje się w szkole. Jeżeli szkoła pracuje dobrze, nauczyciele odpowiednio dobierają metody pracy do potrzeb uczniów i umieją wesprzeć ich w rozwoju, wykorzystywanie narzędzi cyfrowych może wzmocnić efekty pracy szkoły. Jednak, jeżeli między uczniami relacje są złe, oparte na braku empatii i życzliwości, narzędzia cyfrowe mogą być katalizatorem wielu negatywnych zjawisk, takich jak nękanie, izolowanie i agresja rówieśnicza. Tak więc, gdy myślimy o zagrożeniach bezpieczeństwa uczniów, nie same narzędzia cyfrowe są kluczowym problemem, ale zjawiska, które eskalują.

Projekt Cyfrowobezpieczni.pl ma na celu zaproponować szkołom systemowe rozwiązania, które pozwolą lepiej wykorzystywać narzędzia cyfrowe dla wspierania rozwoju uczniów, przy jednoczesnym zapewnieniu dzieciom bezpieczeństwa i nauczaniu ich zasad mądrego korzystania z Internetu i urządzeń cyfrowych.

W ramach projektu:

- *Odbędzie się blisko 2500 spotkań w szkołach, w ramach Szkolnych Dni Bezpieczeństwa Cyfrowego. W trakcie każdego takich Dni będą miały miejsce spotkania z dyrekcją, nauczycielami oraz uczniami, przeprowadzone przez edukatorów projektu.*
- *Zrealizowane zostaną 3 edycje konkursu „Jesteśmy Cyfrowobezpieczni!”, w ramach których szkoły będą mogły wygrać cenne nagrody, w tym pełne wyposażenie nowoczesnej pracowni informatycznej.*
- *Powstaną specjalne punkty konsultacyjne dla dyrektorów szkół, nauczycieli i rodziców.*
- *Odbędą się 3 Ogólnopolskie Konwenty Bezpiecznej Szkoły, na które zaproszeni będą nauczyciele z całej Polski.*
- *Przeprowadzone zostaną szkolenia dla blisko 2500 szkolnych liderów bezpieczeństwa cyfrowego.*
- *Powstanie portal Cyfrowobezpieczni.pl, na którym dostępne będą wszelkie materiały projektowe, w tym 24 scenariusze lekcji dla 4 etapów edukacyjnych, materiały multimedialne i kursy e-learningowe dla nauczycieli.*

Niniejszy scenariusz stanowi więc tylko część szerszego projektu – dlatego też zachęcamy Cię do zapoznania się z pozostałymi materiałami projektowymi, dostępnymi również na portalu **Cyfrowobezpieczni.pl**

Spis treści

Wprowadzenie	2
--------------	---

Scenariusz lekcji

Metody pracy	3
Cel lekcji	4
Efekty kształcenia	4
Do przygotowania przed lekcją	4
Przebieg lekcji	5
Załącznik 1: Historie do rozdania uczniom	7
Załącznik 2: Schemat omówienia filmu	9

Materiały dodatkowe

Strategie dla uczniów, będących ofiarami przemocy rówieśniczej	10
Etykietowanie uczniów	11
Jakie formy może przyjmować cyberprzemoc?	12
Co robić, gdy nauczyciel dostrzeże pojawienie się cyberprzemocy	13
Relacje między dziećmi a rodzicami jako najważniejszy bezpiecznik	16
Informacje metodyczne	17
Współpraca z rodzicami	19
Zadania rozwojowe dla nauczyciela i literatura dodatkowa	20

Wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych korzystanie z Internetu, a w szczególności mediów społecznościowych, jest zjawiskiem występującym na porządku dziennym. Starsi nastolatki poruszają się w świecie cyfrowym z łatwością, bez problemu radząc sobie nie tylko z technicznymi aspektami zagadnienia, ale też sprawnie nawigując wśród relacji społecznych, tworzonych za pośrednictwem Facebooka czy Instagramu.

Jednocześnie, zjawisko to ma także swoją ciemną stronę. Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych są w stanie bez problemu wykorzystywać nowe media także do złych celów, w tym, do stosowania cyberprzemocy wobec kolegów i koleżanek ze szkoły. Zjawisko to wprawdzie ma na tym poziomie edukacji mniejsze nasilenie niż w okresie gimnazjalnym, ale także i starsi uczniowie potrafią robić sobie wzajemnie krzywdę przy zastosowaniu Internetu.

@#%:?!!!

Cyberprzemoc w szkołach ponadgimnazjalnych przyjmuje formy dość podobne do występujących na innych etapach edukacyjnych. Najczęstsze jej przykłady to (1) wysyłanie wulgarnych lub poniżających wiadomości, często z anonimowych kont, (2) umieszczanie w sieci zdjęć lub filmów przedstawiających ucznia wbrew jego woli, (3) tworzenie ośmieszających lub poniżających stron na temat ucznia czy też (4) włamywanie się na konta ucznia i podszywanie się pod niego, aby go ośmieszyć.

Wszystkie te zjawiska, choć występują w Internecie, często łączą się także z przemocą w świecie rzeczywistym – a ofiara prześladowania w sieci bywa nękana przez kolegów czy koleżanki również w szkole. I choć działania w Internecie mają charakter pozornie anonimowy, w wielu wypadkach zarówno ofiara, jak i jej otoczenie zdaje sobie dobrze sprawę z tego, kim jest sprawca. Dlatego też przeciwdziałanie cyberprzemocy wymaga tak naprawdę przeciwdziałania przemocy i agresji rówieśniczej jako zjawiska samego w sobie.

Dlatego też niniejszy scenariusz ma na celu uświadomienie uczniom mechanizmów agresji w sieci, z naciskiem na społeczny aspekt zagadnienia. Przeprowadzona według poniższego planu lekcja dotyczy zjawisk, mających miejsce w Internecie, ale ma przede wszystkim uświadomić uczniom, że przemoc, zarówno cyfrowa jak i prawdziwa, zawsze jest zła i może mieć poważne konsekwencje.

Scenariusz lekcji

Lekcja ta została zaprojektowana z myślą o uczniach klasy pierwszej szkół ponadgimnazjalnych i rekomendujemy przeprowadzenie jej właśnie dla nich, najlepiej w pierwszych miesiącach nauki w nowej szkole. W klasach starszych zjawisko cyberprzemocy występuje coraz rzadziej, więc chociaż scenariusz będzie na adekwatnym poziomie również dla nich, najwięcej korzyści przyniesie w klasach pierwszych.

Lekcja dotyczy tematu trudnego dla uczniów w tym wieku, bo wymagającego introspekcji i uruchomienia empatii. Dlatego też ważne jest zbudowanie trakcie zajęć atmosfery autentycznej, szczerej rozmowy. Lekcja będzie bowiem skuteczna wychowawczo i edukacyjnie, wyłącznie w momencie, w którym uczniowie otworzą się i poczują, że mogą zaufać nauczycielowi.

Założeniem lekcji jest uzmysłowienie uczniom, w jaki sposób działają mechanizmy przemocy rówieśniczej, a także uruchomienie dyskusji i uświadomienie dzieciom, że zjawiska takie są dość powszechne. Uczniom, którzy są ofiarami agresji pozwoli to zrozumieć, że takie doświadczenie nie dotyczy tylko ich samych, a uczniom, którzy wchodzą w rolę agresorów pozwoli spojrzeć na swoje działania z szerszej perspektywy – na co dzień im nie dostępnej. Często bowiem agresorzy nie mają świadomości ani przyczyn ani skutków swojego działania. Dręczą kolegów kierowani podświadomą agresją albo też instynktownie budując wokół siebie grupę, jednoczoną niechęcią do wybranej ofiary. Dlatego też lekcja ta ma także za zadanie pokazać zarówno prowodyrom, jak i ich poplecznikom, a także świadkom całej sytuacji, że agresywne zachowania często wynikają ze słabości i braku lepszego pomysłu na konstruktywną budowę więzi w grupie.

Metody pracy

Lekcja ta opiera się na pracy warsztatowej nauczyciela z całą klasą oraz na dyskusjach w grupach. Całość lekcji ma mieć charakter mocno aktywny i nastawiony na wspólne wypracowywanie treści, nie zaś na przekaz ze strony nauczyciela.

W trakcie lekcji uczniowie będą mieli za zadanie przeczytać dwie historie, pracując w podgrupach, a także odpowiedzieć na sformułowane przy każdej z historii pytania. Następnie będzie miała miejsce moderowana przez nauczyciela dyskusja grupowa.

Więcej informacji na temat wykorzystywanych metod znajdziesz w dalszej części scenariusza, poświęconej metodyce pracy.

Cel lekcji

Zrozumienie przez uczniów, że agresja rówieśnicza w Internecie jest tak samo szkodliwa, jak ta w prawdziwym świecie.,

Uświadomienie sobie przez uczniów, jakie są mechanizmy, przyczyny i skutki agresji rówieśniczej.

Efekty kształcenia

W zakresie wiedzy:

uczniowie wiedzą że agresja rówieśnicza w Internecie jest równie bolesna i szkodliwa jak w prawdziwym świecie

uczniowie wiedzą, jaka powinna być ich reakcja na agresję w Internecie

W zakresie umiejętności:

uczniowie potrafią świadomie powstrzymać się od działań agresywnych wobec kolegów i koleżanek

uczniowie potrafią odpowiednio zareagować w przypadku bycia ofiarami agresji oraz jej świadkami

W zakresie postaw:

uczniowie są w stanie kwestionować zachowania grupowe, prowadzące do agresji rówieśniczej

uczniowie postrzegają agresję rówieśniczą jako objaw mogący świadczyć o słabości agresora

Do przygotowania przed lekcją

Przed lekcją przygotuj dwie historie, znajdujące się w załączniku 1. Możesz je wydrukować lub też udostępnić uczniom w wersji online, na przykład za pomocą Dysku Google lub maila.

W trakcie lekcji będzie także wyświetlany film. Będziesz więc potrzebować laptopa z połączeniem do Internetu, rzutnika, a także odpowiednich do wielkości klasy głośników.

Przebieg lekcji

Poniższy przebieg lekcji opisany jest w wersji wykorzystującej tradycyjne narzędzia (tablica do notowania, wydrukowane materiały). Możesz też przeprowadzić lekcję w wersji wykorzystującej narzędzia cyfrowe - zaadaptuj wówczas plan scenariusza do dostępnych Ci sprzętów i aplikacji.

5 min.

Sprawy organizacyjne

1

Sprawdzenie obecności.

2

Inne sprawy organizacyjne.

13 min.

Praca w grupach nad historiami

3

Połącz uczniów w grupy, liczące po 4 osoby. Najlepiej będzie, jeżeli będą to grupy mocno wymieszane, w stosunku do normalnego układu sali (czyli tak, żeby koledzy z ławki nie byli w jednej grupie). Pomysły na sposoby stworzenia grup możesz znaleźć w dziale Informacje metodyczne, na końcu scenariusza.

4

Połowie grup powiedz, że będą pracować z historią opisaną w sytuacji 1 a drugiej połowie, że ich zadaniem będzie praca z historią opisaną w sytuacji 2.

5

Rozdaj odpowiednio do powyższej instrukcji wydrukowane historie, po jednej na ucznia.

6

Powiedz uczniom, że teraz ich zadaniem jest przeczytać historie, a następnie wspólnie jako grupa odpowiedzieć na zadane pod spodem pytania i przygotować się do zaprezentowania odpowiedzi na forum. Daj im na to ok 10 minut.

20 min.

Działanie wobec przemocy rówieśniczej

7

Gdy uczniowie skończą odpowiadać na pytania, poproś najpierw jedną z grup, która miała historię numer jeden o opowiedzenie całej klasie, czego dotyczyła historia. Na razie nie mają jeszcze odpowiadać na pytania.

8

Gdy grupa ta skończy opowiadać, spytaj inne grupy, które miały tę samą historię, czy coś by dodały. Jeżeli w trakcie tego przedstawiania zostaną pominięte jakieś ważne informacje, przypomnij o nich uczniom, tak by cała klasa знаła historię.

9

Następnie poproś uczniów z jednej grupy o przedstawienie swoich odpowiedzi na pytania. Dopytaj uczniów pozostałych grup, co oni o tym sądzą, czy zgadzają się, czy też nie.

10

Pozwól na chwilę dyskusji, jeżeli będzie to potrzebne.

11 Powtórz punkty 7 – 10 w odniesieniu do kolejnej historii. Na każdą z historii poświęć maksymalnie 10 minut.

12 **W przypadku każdej z historii , jeżeli uczniowie tego nie powiedzą, podkreśl wyrażnie, że obydwie sytuacje stanowią przekroczenie granic prawa i że może w takiej sytuacji interweniować policja. Zaznacz, że anonimowość Internetu jest pozorna i policja jest w stanie bez problemu zidentyfikować osobę stojącą za agresją.**

5 min.

Film

13 Zapowiedz uczniom, że za chwilę pokażesz im krótki film, ilustrujący temat dzisiejszej lekcji.

14 Włącz film.

15 Po jego zakończeniu omów krótko wrażenia klasy – możesz użyć do tego schematu umieszczonego w dalszej części scenariusza. Jeżeli dyskusja w poprzedniej części rozciągnęłaby się zbyt długo, możesz poprosić uczniów, aby obejrżeli film w domach lub obejrzeć go z nimi na następnej lekcji.

Film, dostępny razem ze scenariuszem na platformie Cyfrowobezpieczni.pl

2 min.

Podsumowanie

Podsumuj lekcję, zwracając im uwagę na jeden podstawowy wniosek:

Agresja w Internecie i agresja w prawdziwym życiu niczym się nie różnią. Zawsze kogoś ranią i robią mu krzywdę.

SYTUACJA 1

Kamil nie lubił korzystać z Facebooka – ale byli na nim wszyscy jego koledzy i koleżanki z klasy, dlatego założył konto i nawet od czasu do czasu coś pisał na klasowej grupie. W ten wtorek, po szkole też zalogował się, żeby zobaczyć, co nowego się dzieje. Od razu zobaczył ikonkę powiadomień wyświetlającą liczbę 19 – aż tyle nowych rzeczy zdarzyło się od kiedy ostatni raz sprawdzał grupę poprzedniego dnia.

Strona załadowała się w pełni. Kamil spojrzał na pierwszy link od góry... i poczuł się, jakby ktoś uderzył go pięścią w brzuch. Na samej górze osi czasu znajdowało się jego zdjęcie zrobione podczas ostatniego meczu w piłkę nożną – ale przerobione w bardzo wulgarny sposób, z doklejonym fragmentem z filmu pornograficznego. Pod zdjęciem znajdowało się już ponad dwadzieścia komentarzy, a samo zdjęcie miało też kilka polubień. Kamil, czując, że kręci mu się w głowie, zaczął szybko czytać komentarze. Jego klasa była podzielona. Kilka osób było wyraźnie rozbawionych i wpisywało komentarze zachęcające autora do stworzenia kolejnych przeróbek. Jedna z dziewczyn – Magda – była oburzona i prosiła o usunięcie zdjęcia, pisząc, że jest to nie fair i nie wolno robić takich rzeczy. Kamil poczuł falę wdzięczności – nigdy się z Magdą szczególnie nie przyjaźnił, nie mieli ze sobą dużo kontaktu, ale teraz poczuł, że bardzo ją lubi. W trakcie, gdy przewijał komentarze, kolejna z dziewczyn, tym razem Anka, również napisała, że jej się to nie podoba i że zgłosi to zdjęcie do administracji Facebooka jako niewłaściwe.

Kamil dopiero teraz spojrzał, kto umieścił zdjęcie na grupie. Wrzucone zostało przez użytkownika „Max Payne” – a zdjęcie w awatarze przedstawiało postać z gry komputerowej. Nie wiedział, czyj to profil; nikt z klasy takiego nie miał. Kamil wszedł na listę członków grupy klasowej: liczyła dwadzieścia dziewięć osób, a ich było w klasie przecież tylko dwadzieścia sześć osób. Oprócz kolegów i koleżanek, których znał, były też trzy inne profile: Max Payne, Agent47 i DaKilla.

Kamil odświeżył stronę – i nagle na górze, nad jego zdjęciem pojawiło się kolejne zdjęcie, wstawione tym razem przez Agent47. Na zdjęciu widać było twarz Ani, która napisała wcześniej, że zgłosi zdjęcie jako niewłaściwe, również wkomponowane w wulgarny kadr. Pod zdjęciem był komentarz „Ktoś jeszcze ma ochotę bronić tego ciecia?”.

Kamil poczuł wściekłość. Miał ochotę kogoś uderzyć, a jednocześnie nie miał pojęcia w którą stronę skierować swoją złość. Patrzył więc tylko na ekran komputera, a ikonka powiadomień co chwilę sygnalizowała pojawianie się nowego komentarza pod jednym lub drugim zdjęciem.

Po przeczytaniu tekstu, odpowiedzcie na pytania:

- ▶ Jak powinna na taką sytuację zareagować klasa Kamila?
- ▶ Jakie mogą być konsekwencje wrzucenia takich zdjęć dla osoby, która to zrobiła?
- ▶ Jakie mogą być konsekwencje całej sytuacji dla atmosfery w klasie i dla relacji między uczniami?
- ▶ Czy w takiej sytuacji Kamil lub ktoś z pozostałych uczniów powinien powiadomić o tym szkołę lub innych dorosłych lub instytucje?
- ▶ Co mogą zrobić Kamil i Ania?

SYTUACJA 2

Basia wracała ze szkoły do domu. Był chłodny, jesienny dzień, wiał nieprzyjemny wiatr. Dziewczyna opatulila się płaszczem i pochyliła głowę, gdy nagle usłyszała dźwięk smsa. Wyciągnęła telefon z kieszeni. Na ekranie pojawiła się wiadomość z nieznanego jej numeru. Całą treść stanowiło jedno słowo: „dziwka”.

Basia poczuła, że jej serce przyspiesza, po czym po chwili wahania odpisała „to chyba pomyłka, nie znam Cię” i schowała telefon do kieszeni. Nie zdążyła dojść do domu, gdy telefon krótkim dźwiękiem powiadomił ją o przyjściu kolejnego smsa. Znowu krótkiego, tylko pięć słów: „ale ja znam ciebie szmato”

Mocno zaniepokojona weszła do domu i przez chwilę zastanawiała się, czy nie powiedzieć o całej sytuacji rodzicom. Gdy jednak wyobraziła sobie, że musiałaby pokazać takie wiadomości tacie albo mamie, poczuła wstyd i tylko szybko przemknęła się do swojego pokoju, a tam, siedząc przy biurku, skasowała obydwa smsy.

Przez kolejne kilka dni nic się nie wydarzyło i Basia zapomniała już o tej sytuacji. Aż do momentu, gdy odrabiając zadanie domowe, dostała nagle maila z konta o nazwie „dziwkadziwka” – w mailu były tylko dwa słowa „jesteś szmatą!”. Basia wzdygnęła się, po czym wyłączyła maila, ale nie była w stanie zabrać się już z powrotem do odrabiania lekcji.

W ciągu następnego tygodnia Basia dostała kilkanaście podobnych wiadomości. Były wysyłane na jej telefon z tego samego numeru co za pierwszym razem, mailem z kilku różnych, anonimowych adresów, a raz nawet przez facebooka z profilu bez zdjęcia, podpisanego „Baśka Dzi”. Zaczęła czuć się bardzo źle. Kilka razy w ciągu dnia bolał ją brzuch, a na dźwięk smsa reagowała natychmiastowym przyspieszeniem bicia serca i niemalże paniką. W końcu postanowiła, że musi to przerwać i odpisała swojemu prześladowcy ostrą wiadomość, grożąc mu policją i sądem. Przez następne dni nic się nie działo i już myślała, że jej reakcja przyniosła efekty. Jednak kolejnego

dnia przyszła jeszcze jedna wiadomość – i tym razem Basia poczuła, że serce podchodzi jej do gardła. W wiadomości było jej zdjęcie, zrobione najwyraźniej wczoraj – rozpoznała po tym, w co była ubrana. Zdjęcie było zrobione lekko z tyłu, tuż przed szkołą. Pod zdjęciem był podpis: „spróbuj komuś powiedzieć szmato to cię zabiję”.

Basia poczuła, że teraz naprawdę się boi. Zamknęła komputer i zaczęła głęboko oddychać, myśląc, co powinna zrobić.

Po przeczytaniu tekstu, odpowiedzcie na pytania:

- Co Basia powinna zrobić w takiej sytuacji?
- Czy Basia dobrze zrobiła, kasując pierwsze smsy?
- Z kim Basia może porozmawiać o sytuacji, w której się znalazła?

Załącznik 2: Schemat omówienia filmu

Po zakończeniu filmu, omów go z uczniami według następującego szablonu (możesz go rzecz jasna modyfikować, w zależności od potrzeb).

- Zapytaj uczniów, dlaczego zdarza się, że ludzie wpisują negatywne komentarze albo wrzucają zdjęcia, mające sprawić komuś przykrość?
- Zapytaj uczniów, czemu służy próba atakowania albo ośmieszania kolegów? Postaraj się skierować tok dyskusji na wskazanie, że często takie zachowania są objawem słabości sprawcy, który w ten sposób może chcieć podnieść swoje notowania w grupie.
- Zapytaj, jak mogą czuć się osoby, na temat których takie negatywne komentarze będą się pojawiać, albo osoby, którym będzie w jakiś inny sposób robiona przykrość w Internecie.
- Zapytaj uczniów, czy uważają, że takie zachowania w Internecie są podobne do negatywnych zachowań w prawdziwym świecie, takich jak przezywanie, dokuczanie itp.? Jeżeli nie będą widzieli podobieństwa, pokaż im, że skutki są zawsze podobne – i prowadzą do tego, że komuś jest przykro, czuje się nieszczęśliwy.

..?..

Strategie dla uczniów, będących ofiarami przemocy rówieśniczej

W przypadku przemocy w Internecie, pierwszą reakcją ucznia powinno być zgłoszenie nieodpowiednich treści do administracji serwisu, na którym się pojawiły. Jest to możliwe zarówno na Facebooku jak i na większości popularnych wśród dzieci portali – działanie to uniemożliwi łatwe rozpowszechnianie większości takich treści. W przypadku otrzymywania wulgarnych wiadomości, uczeń może też zablokować nadawcę i uniemożliwić mu dalszy kontakt. Jednocześnie powinien utrwalić otrzymane wiadomości i negatywne wpisy, na przykład używając funkcji „zrzut ekranu” – będą one bardzo potrzebne, jeżeli okaże się konieczne powiadomienie policji.

Jeżeli te działania nie pomogą, uczeń powinien bowiem zwrócić się do kogoś dorosłego z prośbą o wsparcie. Może być to nauczyciel, mogą być rodzice, a w skrajnych sytuacjach, może to też być policja. Wszystkie te działania dają szansę na szybką reakcję i przerwanie przemocowej sytuacji.

Problem jest jednak trudniejszy w momencie, w którym przemoc ta nie ma charakteru jednorazowego, ostrego ataku, a przybiera formę długotrwałego, choć nie bardzo dotkliwego nękania, prowadzącego do obniżania samooceny ucznia i niszczenia jego pozycji w grupie. Wówczas, ostra interwencja dorosłych może pomóc w jednej konkretnej sytuacji, ale nie rozwiąże długotrwałego problemu relacji ucznia z jego otoczeniem.

Z czasem większość oprawców przestaje gnębić swoich kolegów – wiąże się to z ich dojrzewaniem i rozwojem empatii, która powoduje, że zaczynają rozumieć, jaką krzywdę robią. Ten proces wymaga jednak czasu i zwykle kończy się dopiero w starszych klasach. Warto go przyspieszać, prowadząc z uczniami warsztaty, budujące ich świadomość emocji, empatii i umiejętność pozytywnego funkcjonowania w grupie – trzeba mieć jednak świadomość, że wyćwiczenie tych umiejętności nie jest zadaniem łatwym ani szybkim.

Na szczęście również osoba, która jest poddana takiej agresji nie jest bez wpływu na swoją sytuację. Może przyjąć różne strategie działania, które pozwolą jej zmienić negatywną etykietę nadaną przez klasę i poradzić sobie z tym problemem. Najczęściej wymaga to jednak wsparcia kogoś dorosłego, kto doradzi i pomoże uczniowi spojrzeć z perspektywy na całą sytuację.

Najlepszą strategią jest wówczas dla ucznia znalezienie w sobie jakiejś mocnej strony, którą docenią również jego koledzy. Jeżeli osoba atakowana ma jakiś talent sportowy, jego rozwinięcie może spowodować, że stanie się cennym członkiem klasowej drużyny (np. piłkarskiej albo koszykarskiej), a poprzez to agresja kolegów może zmienić się w podziw lub przynajmniej sympatię. I nie jest tu kluczowe, czy dany uczeń dotychczas przejawiał takie zdolności – być może po prostu nie miał nigdy okazji rozwinąć skrzydeł. Talenty mogą mieć też inne formy. Może okaże się, że ktoś jest w stanie świetnie kręcić filmy, grać na gitarze lub ma inny talent artystyczny. A być może jego zdolności ulokowane są w sferze związanej ze światem cyfrowym – obszarem, który jest dzisiaj ważniejszy niż kiedykolwiek wcześniej.

Co ważne, na każde dziecko można spojrzeć jako na utalentowane. Nie zawsze ten talent będzie ogromny, nie zawsze będzie też łatwy do odnalezienia – każde dziecko ma jednak coś, w czym czuje się dobrze, coś, co może być jego pasją. Wsparcie w rozwinięciu tej pasji i przekucie jej na mocną stronę także w kontaktach z kolegami wymaga jednak obecności i zaangażowania dorosłych, w tym szczególnie nauczycieli.

Odnalezienie przez gnębionego ucznia swojej mocnej strony ma co najmniej dwie zalety. Po pierwsze może sprawić, że koledzy spojrzą na niego z nowej perspektywy, a poprzez to dawna etykieta zostanie zapomniana. Po drugie, nowe zainteresowania mogą pociągnąć za sobą znalezienie sobie nowej grupy odniesienia, na przykład w klubie sportowym, albo w zespole muzycznym. Grupa ta będzie doskonałą odtrutką na negatywne doświadczenia, których uczeń może doznawać w szkole. I nawet, jeżeli prześladowania w szkole będą jeszcze trochę trwałe, będą miały mniejszy wpływ na ofiarę. I właśnie przez to mogą osłabnąć, bo jednym z podstawowych bodźców, stymulujących agresorów do agresji jest to, że widzą, iż ich działania są skuteczne i pozwalają poniżyć ofiarę – gdy agresja przestanie być skuteczna, przestanie być też potrzebna i może się szybko skończyć.

Etykietowanie uczniów

Przemoc – czy to w świecie realnym, czy w Internecie – ma charakter szczególnie dotkliwy, jeżeli dotyczy jednego ucznia przez długi czas. A mechanizmem, który powoduje, że klasa lub jakaś jej część bierze sobie na cel jedno dziecko jest tzw. etykietowanie. Negatywne etykietowanie oznacza, że uczniowi zostaje przypisana przez innych uczniów jakaś opinia, która redukuje jego wartość i tworzy z niego kogoś niższej kategorii. Etykieta może nawiązywać do jego

wyglądu, cech, zachowań, ale czasami może też być nadana całkowicie arbitralnie, po prostu siłą perswazji prowadzi do takiego zjawiska. Uczeń może zostać nazwany „szmatą”, „frajerem”, „pedałem” lub też w inny sposób, mający na celu go poniżyć. Może mieć także przezwisko, którego nie lubi, które pojawi się wskutek jakiegoś zabawnego w oczach agresorów skojarzenia. Agresja, która zwykle jest następstwem takiego etykietowania jest zwykle skierowana wobec obrazu ucznia, który wytworzyli agresorzy – ale cierpi prawdziwe dziecko.

Najbardziej niebezpieczną cechą etykietowania jest to, że w etykietę jest w stanie uwierzyć także sam uczeń. Jeżeli całe otoczenie będzie wmawiało mu, że nie jest nic wart, że stanowi gorszy rodzaj osoby, że tak naprawdę zasłużył na ataki samym faktem, że żyje i chodzi do szkoły, wówczas zaczyna dostosowywać się do roli, którą wyznaczają mu oprawcy. Jeżeli zostanie uznany za niezdarę, może z nerwów zacząć zachowywać się w sposób faktycznie niezdarny, budząc dalszą pogardę agresorów. Uczeń uznany za głupiego, może przestać się odzywać, a uczeń uznany za ciamajdę przestanie aktywnie angażować się w gry zespołowe na wuefie – w każdym z tych przypadków potwierdzając zdanie oprawców i wchodząc w narzuconą przez nich rolę.

Etykieta pozwala też niestety budować koalicję wrogów wokół ucznia. O ile bowiem w kontakcie z realnym dzieckiem każdy z jego kolegów mógłby wyrabiać sobie własne, czasami też pozytywne zdanie, etykieta pozwala jednoznacznie opisać go dla grupy i narzucić jej, że ma go traktować źle. Dlatego etykietowanie negatywne ma tak potężną siłę i bywa wykorzystywane nie tylko przez dzieci, ale też przez dorosłych przywódców, szukających wspólnego wroga, a nawet w mechanizmach społecznych dotyczących całych społeczeństw i narodów.

Jakie formy może przyjmować cyberprzemoc?

W przeciwieństwie do tradycyjnej przemocy rówieśniczej, która zwykle sprowadzała się do agresji fizycznej lub słownej, cyberprzemoc dysponuje niestety znacznie większym spektrum instrumentów. Obejmują one:

- Wulgarne wpisy w Internecie, zwłaszcza na portalach społecznościowych – często umieszczane w miejscach publicznych, takich jak profil ofiary przemocy, lub też zamknięta grupa klasowa na Facebooku, albo fanpage szkoły.
- Anonimowe wiadomości, zawierające wulgaryzmy, groźby lub inne komunikaty mające poniżyć i zastraszyć ofiarę – wysyłane mogą być zarówno z fałszywych kont na portalach społecznościowych, jak też i mailem, a nawet smsem.
- Umieszczanie w Internecie zdjęć lub filmów ofiary wbrew jej woli, czasami dodatkowo tak spreparowanych, by ją ośmieszyć lub poniżyć. Uczniowie mogą robić sobie zdjęcia dość prosto, przy użyciu telefonów komórkowych i natychmiast umieszczać je w sieci.

Tworzenie kompromitujących, ośmieszających lub w inny sposób atakujących ofiarę stron, profili i innych węzłów komunikacyjnych, ściągających uwagę otoczenia – smutnym przykładem takich zachowań było tworzenie już po śmierci Dominika z Bieżunia stron o nazwach takich jak: „Dominik – dobrze, że zdechł”.

Włamywanie się na konta pocztowe lub profile społecznościowe ofiary – i w jej imieniu rozsyłanie negatywnych treści do otoczenia. Alternatywną formą takiego działania jest tworzenie fałszywych profili, np. w mediach społecznościowych i podszywanie się pod ofiarę agresji, aby ją ośmieszyć w otoczeniu.

Co ważne, cyberprzemoc różni się od tradycyjnej przemocy także charakterystyką agresora – nie wymaga bowiem siły fizycznej, a jedynie zdolności odpowiedniego posługiwania się technologiami cyfrowymi i pewnej dozy złej woli. Powyższy katalog nie wyczerpuje też wszystkich możliwych form cyberprzemocy, zwłaszcza, że pojawianie się nowych technologii i nowych możliwości wykorzystywania Internetu, zapewne będzie skutkowało także pojawianiem się nowych form agresji.

Kluczowym czynnikiem, napędzającym cyberprzemoc jest wrażenie anonimowości sprawcy. Wielu osobom, zwłaszcza młodym, wydaje się, że podając fałszywe dane przy tworzeniu maila czy profilu na Facebooku są już ukryte. To skłania ich do zachowań bardziej radykalnych i agresywnych niż te, na które pozwoliliby sobie w prawdziwym świecie.

Anonimowość ta jednak jest bardzo pozorna. Odpowiednie służby, włączając w to policję, są w stanie zlokalizować bez większego problemu sprawcę agresji. Dlatego też w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa ucznia i złamania prawa, sprawę należy zgłosić policji. Należy o tej możliwości również poinformować uczniów – sama świadomość tego, że agresorzy mogą zostać zidentyfikowani powinna działać na nich prewencyjnie i zniechęcać do przemocy w sieci.

Co robić, gdy nauczyciel dostrzeże pojawienie się cyberprzemocy

Mimo najlepszych chęci i starań wychowawcy oraz innych nauczycieli, w wielu szkołach może pojawić się agresja i przemoc rówieśnicza, zarówno na terenie budynku szkoły, jak i w sieci. Ponieważ rolą szkoły jest zapewnienie bezpiecznego i przyjaznego środowiska edukacyjnego, kadra pedagogiczna powinna w odpowiedni sposób na to zareagować. Nie jest to jednak proste, zwłaszcza, że w tym wieku uczniowie często, mimo oczywistości sytuacji będą starali się ją

trywializować i negować – dotyczy to nawet ofiar agresji. Takie zachowania są najczęściej potrzebą zachowania twarzy i swoiście pojmowanej lojalności grupowej, mówiącej, że problemy nastolatków powinni oni rozwiązywać we własnym gronie. Często także dzieci będą bały się ujawniać swoje problemy, nie mając żadnych dowodów i nie wiedząc, w jaki sposób mogą udowodnić prawdziwość swoich oskarżeń w taki sposób, by się nie ośmieszyć. Tak więc, nauczyciel chcący zareagować na nękanie któregoś z uczniów nie ma łatwego zadania.

W większości sytuacji dotyczących tradycyjnej agresji w świecie rzeczywistym, nazwanie sprawy wprost i pokazanie uczniom swoich obserwacji nie rozwiąże problemu. Nawet, jeżeli w wyniku rozmowy z nauczycielem przestaną źle traktować ofiarę agresji w obecności dorosłych, przemoc dalej może mieć miejsce poza zasięgiem wzroku nauczyciela.

Cyberprzemoc tworzy tutaj nową sytuację, ponieważ dowody agresji są bardziej widoczne i możliwe do utrwalenia – nawet, jeżeli autor obraźliwego wpisu na Facebooku go kasuje, jest możliwe wcześniejsze dokonanie „zrzutu ekranu” i uzyskanie w ten sposób dowodu negatywnego zachowania. Nauczyciel wprawdzie zwykle będzie wykluczony przez nadawcę z grona odbiorców agresywnych treści, ale inni uczniowie mogą mu je udostępnić.

Przed podjęciem interwencji nauczyciel musi rzetelnie ocenić sytuację i dobrać skalę interwencji do poziomu zagrożenia ucznia. Inaczej należy zareagować na niewybredny żart opublikowany na profilu ucznia przez kolegów, czy niemiły komentarz pod zdjęciem koleżanki z klasy, a inaczej na sfilmowanie ucznia, bez jego zgody, przez kolegów w krępującej sytuacji, np. w szatni i umieszczenie takiego filmu w Internecie.

Jeżeli nauczyciel ma pewność naruszenia prawa, nie może pozostać bezczynny. Nowelizacja kodeksu karnego z dnia 6 czerwca 2011 jasno określa cyberprzemoc za zachowanie zabronione pod groźbą kary, wynoszącej nawet 3 lata w więzieniu. I chociaż należy odróżnić zwykłe przekomarzanie się uczniów w sieci od realnej przemocy, w każdej niepokojącej sytuacji należy dokładnie się przyjrzeć, czy nie została przekroczona granica bezpieczeństwa ucznia.

W sytuacji realnego zagrożenia dziecka poprzez cyberprzemoc, rozumianą jako uporczywe nękanie, a także naruszanie jego prywatności, szkoła powinna podjąć działania w trzech obszarach:

Przed wszystkim doprowadzić do zablokowania wulgarnych lub ośmieszających ucznia treści w Internecie

Na Facebooku jest to możliwe za pomocą przycisku „Zgłoś” dostępnego po rozwinięciu opcji przy każdym wpisie. Na większości innych portali także istnieją odpowiednie formy zgłaszania, a w przypadku innych stron internetowych policja jest w stanie doprowadzić do usunięcia treści poprzez kontakt z administracją strony.

Rozmowę dyscyplinującą ze sprawcą przemocy

Jeżeli wiadomo, kto nim jest. W trakcie takiej rozmowy nauczyciel lub dyrektor powinien jednoznacznie postawić granice i wskazać, które zachowania są niedopuszczalne. Warto także mieć dowody, np. w postaci zrzutów ekranu, które będzie można pokazać uczniowi. Ważne jest także wyjaśnienie uczniowi, jakie mogą być dalsze konsekwencje jego działań, jeżeli natychmiast nie zmieni swojego zachowania.

W sytuacji, w której sprawca przemocy jest nieznany lub też sprawa kwalifikuje się jako wykroczenie lub przestępstwo, należy powiadomić policję. Z formalnego punktu widzenia, może zrobić to szkoła, lub sam pokrzywdzony – biorąc jednak pod uwagę, że zwykle ofiary cyberprzemocy są zastraszone i poddane presji rówieśniczej, należy potraktować zgłoszenie sprawy do organów ścigania jako zadanie szkoły.

Wsparcie dla ofiary przemocy

Dzieci, które doznały osobistej krzywdy w postaci przemocy w sieci, potrzebują wsparcia i poczucia akceptacji. W trudniejszych sytuacjach konieczna będzie pomoc szkolnego psychologa. Jednocześnie, tak, jak wcześniej opisywaliśmy, rekomendujemy przede wszystkim podjęcie działań skierowanych na wzmocnienie ucznia, będącego ofiarą przemocy rówieśniczej. Szczególnie wartościowa będzie pomoc w odnalezieniu jego mocnych stron, na których uczeń będzie w stanie zbudować lepszy, mocniejszy obraz samego siebie i dzięki temu, lepszą pozycję w klasie. Samo objęcie wsparciem emocjonalnym przez dorosłych może nie wystarczyć – gdy wsparcie to się skończy, uczeń będzie musiał bowiem wrócić do tej samej klasy, w której spotkała go krzywda. By sobie poradzić z taką sytuacją, potrzebne jest wzmocnienie jego osobistego poczucia wartości, a najlepszym do tego fundamentem będzie odkrycie własnych silnych stron i poprzez to nową pasję, która może stać się jego atutem w relacjach z kolegami i koleżankami.

Relacje między dziećmi a rodzicami jako najważniejszy bezpiecznik

Problemy z adaptacją do grupy i umiejętność poradzenia sobie z presją grupową są znacznie łatwiejsze do przejścia, jeżeli dziecko ma w tym czasie mocne oparcie w rodzicach. Co ważne, owo oparcie nie oznacza wyłącznie bezwarunkowej akceptacji i miłości rodziców – ale także umiejętność szczerej, autentycznej rozmowy, opartej na zaufaniu pomiędzy dorosłymi a dziećmi.

Jeżeli dziecko ufa swoim rodzicom, a oni odwzajemniają się za to szczerością i bez oceniania będą potrafili rozmawiać nawet o trudnych sprawach, dziecko przedstawi im obraz swoich problemów, których doświadcza w szkole. Największym problemem jest dla rodziców umiejętność odpowiedniego zbalansowania między całkowitą akceptacją tego, co robi i mówi dziecko a umiejętnością krytycznej oceny. Chodzi o to, aby z jednej strony słuchać dziecka i mu wierzyć, a z drugiej potrafić zadać czasami trudne pytanie, które przebiję się na przykład przez barierę wstydu i pozwoli dziecku się otworzyć.

Należy pamiętać, że okres dojrzewania charakteryzuje się olbrzymimi zmianami w zachowaniu dziecka i przebudowywaniu jego relacji z rodzicami. To naturalne: dziecko w tym wieku zaczyna robić pierwsze kroki w kierunku niezależności, wypracowuje własny system wartości, zmieniają się jego potrzeby – wszystko to powoduje, że rodzice także muszą wykonać sporą pracę, aby przestawić się na ten nowy, zupełnie inny tryb współistnienia z młodym człowiekiem. Dlatego też często relacja między dziećmi a rodzicami ulega zachwianiu w tym etapie; niestety jednocześnie jest to też okres, kiedy młody człowiek wsparcia od rodziny bardzo potrzebuje, żeby ułożyć sobie w spójną całość wszystko to, czego doświadcza. Ale, by taka pomoc mogła zostać zaoferowana przez rodziców, obie strony muszą wypracować nowy, akceptowalny dla nich język rozmowy. Musi być on oparty już nie na całkowitej dominacji rodziców, która miała miejsce w latach wcześniejszych, ale na stopniowo kształtującej się autonomii nastolatka. Rodzice muszą zaakceptować fakt, że ich dziecko może mieć inne zdanie na różne tematy i musi wielu decyzji spróbować samodzielnie – nawet jeżeli będą one błędne. Dziecko zaś powinno przyjąć, że choć jego sfera wolności mocno się poszerza, to nadal jest zależne od rodziców i pod bardzo wieloma względami musi się z nimi liczyć i szanować ich zdanie.

Im bardziej produktywne, szczere i wzajemnie wspierające będą relacje pomiędzy rodzicami i dziećmi w tym okresie, tym większa jest szansa, że dziecko, gdy pojawią się problemy z rówieśnikami, będzie potrafiło o tym

opowiedzieć i podzielić się swoim smutkiem i bólem. Niestety, jeżeli w domu rodzinnym nie znajdzie przestrzeni do rozmowy na temat własnych problemów, prawdopodobnie pozostanie z nimi samo i będzie musiało sobie radzić, przyjmując taką strategię, jaką samo wymyśli. Tym ważniejsza staje się wówczas relacja pomiędzy gimnazjalistami a ich nauczycielami. I choć jest równie trudna do zbudowania, jak relacja dzieci z rodzicami, to jej obecność może stanowić drugi, istotny bezpiecznik, chroniący przed negatywnymi skutkami przemocy rówieśniczej.

Szkoła nie ma zbyt wielu narzędzi do wspierania rozwoju relacji między rodzicami a dzieckiem – dlatego pod koniec tego dokumentu opisujemy kilka możliwych działań, pozwalających zaangażować rodziców we wsparcie uczniów w radzeniu sobie z przemocą rówieśniczą, zarówno w świecie rzeczywistym, jak i w sieci.

Informacje metodyczne

Zadanie grupowe

W trakcie lekcji mieć miejsce będzie zadanie grupowe, w postaci wspólnego odpowiadania na pytania zadane w tekście. Jeżeli uznasz, że pytania postawione do tekstu są nieadekwatne do potrzeb Twojej klasy, możesz je zmienić. W trakcie pracy grupowej warto przyglądać się temu, co będą robić uczniowie i w razie, gdyby któraś grupa zajęła się nie tym, co trzeba, porozmawiać z nimi i spróbować zaangażować ich w temat.

Dyskusja moderowana

W trakcie lekcji przez większość czasu zaplanowana jest rozmowa z dziećmi inicjowana przez nauczyciela. Założeniem takiej dyskusji, moderowanej przez nauczyciela jest możliwość swobodnej wypowiedzi uczniów na omawiany temat – rolą nauczyciela jest udzielanie głosu, a także jego ewentualne odbieranie, gdy jakaś wypowiedź jest zbyt długa lub nie na temat. Ze względu na to, że temat budzić będzie zapewne wśród gimnazjalistów różne emocje, warto, aby nauczyciel wprowadził na początku prostą zasadę „gdy jedna osoba mówi, reszta słucha” i konsekwentnie ją stosował.

Ważne jest także, aby w trakcie rozmowy nauczyciel nie oceniał od razu wypowiedzi uczniów i nie określał ich jako właściwe czy też poprawne. Nawet w wypadku błędnej wypowiedzi, najpierw należy pozwolić na reakcję

pozostałym uczniom. I dopiero w momencie, w którym w oczywisty sposób nikt nie zareaguje na odpowiedź niepoprawną, rolą nauczyciela jest skorygować błędny tok myślenia. Wartością takiej strategii pracy jest znacznie większe zaangażowanie uczniów w dyskusję – im bardziej dominującą rolę przyjmie nauczyciel w trakcie wypowiedzi, tym mniejsza będzie gotowość uczniów do podzielenia się własnymi przemyśleniami.

Tworzenie grup

Aby stworzyć z uczniów grupy, możesz zastosować wiele różnych działań. Jeżeli klasa liczy sobie trzydziestu uczniów, a Ty chcesz uzyskać grupy maksymalnie czteroosobowe, możesz zrobić to na przykład w następujące sposoby:

Odliczanie po kolei

Możesz poprosić uczniów, aby odliczyli do ośmiu, a następnie dobrali się w jedną grupę uczniowie, którzy powiedzieli jeden, w drugą uczniowie, którzy powiedzieli dwa, itd. W ten sposób uzyskasz siedem czteroosobowych grup i dwie trzyosobowe.

Odliczanie według numerów z dziennika

Analogicznie do odliczania w ławkach, możesz połączyć uczniów według numeracji z dziennika, tak, aby do grupy pierwszej trafili uczniowie z numerami 1,9,17 i 25, do grupy drugiej z numerami 2,10,18,26 itd.

Ustawianie się za liderem

Poproś o ośmiu ochotników i powiedz im, aby stanęli na środku sali, twarzami do tablicy. Pozostali uczniowie mają teraz szybko uformować za nimi w osiem kolejek, liczących maksymalnie cztery osoby.

Podział odgórny

Nieco bardziej pracochłonnym sposobem jest połączenie uczniów w grupy przez Ciebie przed lekcją i danie im karteczek na których będzie ich nazwisko i numer grupy.

Podział odgórny utrudniony

Jeżeli zechcesz zrobić z podziału na grupy zadanie integracyjne, możesz numer grupy zaszyfrować, na przykład w postaci działania matematycznego albo łącząc uczniów w grupy o nazwach, mających bardzo podobne brzmienie, typu: „kosze” „nosze” „kalosze” „może” „morze” „noże” „łoże” „kolarze” i dając im kartki z nazwą grupy, po czym każąc się odpowiednio odnaleźć i stanąć w grupach. Taka zabawa zwykle spowoduje sporo śmiechu i może być dobrym sposobem na rozładowanie napięcia, wywołanego np. przez trudniejszy temat.

Współpraca z rodzicami

Tak, jak wspomniano we wcześniejszych elementach, rodzice i ich dobre relacje z dziećmi są najważniejsze dla zapewnienia bezpieczeństwa dzieci w kontakcie z technologią. Dlatego też warto zaangażować rodziców w ten temat i zapewnić współpracę na takim poziomie na jakim będzie ona możliwa.

Większość rodziców jest świadomych istnienia przemocy rówieśniczej – wszyscy w końcu chodzili do szkoły. Jednakże upływ lat i fakt, że nawet ci, którzy byli ofiarami przemocy, wyrosli „na ludzi” może powodować ich nieco bardziej lekceważące podejście do tego tematu. Co ważniejsze, większość z nich nie będzie miała świadomości istnienia nowych zagrożeń, związanych z rosnącą popularnością narzędzi cyfrowych. Dlatego też, rekomendujemy następującą strategię współpracy z rodzicami w temacie cyberprzemocy:

Powiedz rodzicom o tym, że odbyła się lekcja opisana w niniejszym scenariuszu

Uświadomi to im, że temat ten jest ważny także z punktu widzenia szkoły. Najlepiej zrobić to w trakcie wywiadówki. Jednocześnie, jeżeli w danej klasie takie zjawisko nie występuje, należy zapewnić rodziców, że ich dzieci są bezpieczne i wyjaśnić, że lekcja miała charakter prewencyjny – pozwoli to uniknąć lawiny pytań i obaw, związanych z bezpieczeństwem ich dzieci. Skup się raczej na spokojnym opisanie zjawiska i wyjaśnieniu, że jest to rzecz dość powszechna wśród gimnazjalistów i zarówno szkole, jak i rodzicom powinno zależeć na takim wychowaniu dzieci, aby problem ten nie dotknął tej klasy.

Zaangażuj rodziców

Jeżeli wśród rodziców znajdzie się ktoś, kto ma odpowiednie przygotowanie do pracy z uczniami na taki temat (np. psycholog lub trener kompetencji miękkich) być może także mógłby przeprowadzić jakieś warsztaty na ten temat i porozmawiać z dziećmi. Rodzice często mogą wiele zaoferować szkole, jeżeli tylko da się im taką możliwość.

Jeżeli korzystacie z maila, możesz wysłać także rodzicom link do filmu, który obejrzel uczniowie

Jest on dostępny w ramach platformy projektu Cyfrowobezpieczni.pl. Możesz wysłać im także inne materiały, które uznasz za wartościowe.

Zadaj rodzicom zadanie domowe

Rozmowę ze swoimi dziećmi na temat tego, co działo się na lekcji, a także na temat tego, czy takie zjawiska mają miejsce w ich klasie. Zasugeruj rodzicom, że warto,

aby unikali moralizowania i pouczania dzieci, a skupili się na rozmowie i wysłuchaniu tego, co ich dziecko sądzi na ten temat. Sam fakt, że dziecko mogłoby się otworzyć przed rodzicami i powiedzieć o tym, że czasami różne zachowania jego kolegów sprawiają mu przykrość jest bardzo dużą wartością i wiele może dać zarówno dziecku, jak i jego relacji z rodzicami.

Dla wielu rodziców taka szczerza rozmowa ze swoimi dziećmi może być dużą trudnością. Jeżeli zorientujesz się, że tak faktycznie jest, nie naciskaj w żaden sposób – rodzice, którzy nie będą przygotowani do takiej rozmowy, mogą poprzez jej nieodpowiednie przeprowadzenie uzyskać efekt odwrotny do zamierzonego.

Zadania rozwojowe dla nauczyciela i literatura dodatkowa

Dla lepszego zrozumienia omawianego tematu, możesz wykonać jedno lub więcej spośród następujących zadań.

Przeczytaj książkę „Wszystkie dzieci są zdolne”

Geralda Huthera i Uli Hauser – rady w niej zawarte mogą być bardzo przydatne w razie konieczności wsparcia ucznia, który potrzebuje wzmocnić swoją pozycję w klasie.

Przeczytaj materiał na temat cyberprzemocy

Opracowany przez Fundację Dzieci Niczyje pod adresem:

<http://fdn.pl/podrecznik-jak-reagowac-na-cyberprzemoc>

Jeżeli w szkole macie założone wi-fi dostępne dla uczniów, porozmawiaj z osobą odpowiedzialną za dostęp do Internetu w szkole

(np. nauczycielem informatyki lub szkolnym informatykiem) na temat reagowania w sytuacji, w której dowiedzielibyście się o występowaniu cyberprzemocy.

Spotkaj się z dyrektorem szkoły na ten temat

Ustalcie choćby nieformalną procedurę działania w sytuacjach, w których dowiecie się o występowaniu cyberprzemocy w Waszej szkole.

A series of horizontal lines for writing notes, spanning the width of the page below the header.

cyfrowobezpieczni.pl
BEZPIECZNA SZKOŁA CYFROWA